فرآیند نحوه سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور

محمدعلی خلیلی‌خو* و معصومه زیرک**

در مطالعات اقتصادی، سرمایه‌گذاری همواره به عنوان یک متغیر روند و محرک اقتصادی مطرح بوده و ماهیت پویای آن باعث شده که در دوره‌های متفاوت مفهوم آن دچار تغییر و دگرگونی شود. شایان ذکر است تا قبل از بیان اقتصاد کلاسیک توسط آدام اسمیت همواره سرمایه به عنوان پول نقد مطرح بوده و عامل قدرت اقتصادی هر کشوری به شمار می‌آمده است اما پس از آن و در زمان کلاسیکها این دیدگاه با توجه به نظریات اقتصادی مبتنی بر کشاورزی و آغاز روند رشد صنعت و تولیدات کالاهای سرمایه‌ای که زمینه‌های توسعه تولید کالاها را فراهم و ایجاد نمود معانی دیگری پیدا کرد. در قرن بیستم نیروی انسانی نیز به عنوان سرمایه مطرح شد و سرانجام انتقال سرمایه بیشترین آثار خود را به عنوان عامل تحرک سرمایه‌های داخلی و ایجاد زیرساختهای کشور میزبان نشان داد و انتقال و توسعه دانش فنی، بهبود مدیریت، گسترش بازار و مانند آن را به دنبال داشت. با این توصیف مقاله حاضر با بررسی اهم موضوعات مرتبط سرمایه‌گذاری و تنظیم فرآیند آن درصدد است زمینه‌های لازم را برای اهداف اقتصادی در کشور ایجاد نماید.

واژه‌های کلیدی: سرمایه گذاری داخلی و خارجی، قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی ، مراحل سرمایه گذاری، سرمایه نقدی و غیر نقدی، واگذاری سرمایه خارجی.

۱. مقدمه

سرمایه‌گذاری از مباحثی است که همواره در توسعه اقتصادی مطرح بوده و هنگام اتخاذ راهبردها و سیاستهای توسعه‌ای مورد توجه قرار گرفته است. همچنین به‌عنوان یک متغیر اقتصادی بر متغیر تولید اثرگذار است زیرا به‌عنوان بستر مناسبی برای رشد و توسعه اقتصادی، منابع مالی مورد نیاز را برای گسترش تولید فراهم کرده و افزایش امکانات تولید را در پی خواهد داشت. از دیدگاه نظری، تزریق سرمایه (تجهیزات، ماشین‌آلات، ارز و نظایر آن) به اقتصاد یکی از مهم‌ترین عواملی است که اقتصاددانان آن را موتور رشد و توسعه اقتصادی می‌دانند.

---

* رییس سازمان امور اقتصادی و دارایی و دبیر ستاد تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری استان همدان

** کارشناس اقتصادی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان همدان

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

با پذیرش ضرورت سرمایه‌گذاری به‌منظور دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی، بررسی راههای تأمین و تخصیص سرمایه اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. چگونگی فراهم شدن سرمایه مورد نیاز و مورد استفاده قرار گرفتن آن، دقت و توجه بسیاری از محققان علوم اقتصادی را به خود جلب کرده است. سرمایه‌گذاری خارجی یکی از راههای تأمین منابع مالی توسعه اقتصادی است که در بسیاری از کشورها، مورد استفاده قرار گرفته و کشور ما نیز می‌تواند به‌عنوان یک روش مورد قبول به آن توجه کند. پرداختن به این موضوع، علاوه بر نیاز به اعمال مدیریتی صحیح و کارا در مورد تأمین و تخصیص سرمایه‌های خارجی، نیازمند ایجاد زمینه‌های مناسب جذب آن است، زیرا سرمایه‌گذاران خارجی زمانی پذیرای خطرهای بالقوه حاصل از به کار انداختن سرمایه‌های خود در کشورهای بیگانه می‌شوند که آن کشور ضمن دارا بودن ثبات سیاسی و اقتصادی، از قوانین و مقرراتی مناسب در مورد سرمایه‌گذاری خارجی و محیطی مناسب برای فعالیتهای تجاری برخوردار باشد. به دلیل اهمیت موضوع، به پیشینه سرمایه‌گذاری خارجی در ایران می‌پردازیم تا به کمک سیر زمانی طی شده در چند دهه اخیر موضوع سرمایه‌گذاری خارجی را بیش از گذشته در کشور تداوم بخشیده و زمینه‌های جذب آن را فراهم کنیم.

۲. سرمایه‌گذاری خارجی در ایران

سرمایه‌گذاری خارجی در ایران را می‌توان به چهار دوره تقسیم‌بندی کرد:

الف- قبل از سال ۱۳۳۴،

ب- سالهای ۱۳۵۷-۱۳۳۴،

ج- سالهای ۱۳۷۲-۱۳۵۷،

د- از سال ۱۳۷۲ تاکنون.

الف- پیش از سال ۱۳۳۴

اولین قرارداد سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال ۱۲۹۸ هجری قمری (۱۸۷۲ میلادی) میان دولت ایران و بارون جولیوس دو رویتر (دولت انگلستان) به رشته تحریر درآمد و امضا شد، اما اجرا نشد. ولی پس از ۱۶ سال، امتیاز تأسیس بانک شاهنشاهی به مدت ۵۰ سال به همان شخص واگذار شد. در سال ۱۹۰۱ میلادی وسیع‌ترین امتیاز نفتی تاریخ برای مدت ۶۰ سال به ویلیام ناکس دارسی (طرف انگلیسی) اعطا شد. در سال ۱۹۳۲ قرارداد یادشده لغو و چند ماه بعد قرارداد ۶۰ ساله دیگری با شرکت بریتانیایی منعقد شد.

قراردادهای مذکور، قرارداد شیلات شمال و چند قرارداد دیگر که نتیجه آنها سرمایه‌گذاری تحمیلی دولتهای سلطه‌گر در بخش صنایع و معادن راهبردی در کشور ما بود، سابقه ذهنی ناخوشایندی را در مورد سرمایه‌گذاری خارجی در ایران به جای گذارد.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

سالها از دوران شکوفایی سرمایه‌گذاری خارجی در جهان، پس از جنگ جهانی دوم گذشت و در ایران هنوز همان روش سرمایه‌گذاری استعماری ادامه داشت. با ملی شدن صنعت نفت و افزایش توان مبادله ارزی کشور، سرمایه‌گذاران خصوصی خارجی متوجه درآمد رو به افزایش ارزی ایران از نفت و بازار بکر کشور شدند اما بیم آنها از ملی شدن سرمایه‌گذاری خارجی در ایران باعث شد طی سالهای ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۲ سرمایه‌گذاری خارجی حتی در قالب شرکتهای ایرانی نیز در داخل کشور به ثبت نرسد. پس از سال ۱۳۳۲ با ملی نشدن سرمایه‌های خصوصی طی این سالها، سرمایه‌گذاری خارجی افزایش یافت به‌گونه‌ای که طی سالهای ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۵، ۱۶۷ شرکت ایرانی با سهامداران خصوصی خارجی در کشور به ثبت رسید.

ب- سالهای ۱۳۳۴ تا ۱۳۵۷

تصویب قانون "جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی" در سال ۱۳۳۴ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب سال ۱۳۳۵ نقطه عطفی در تاریخ سرمایه‌گذاری خارجی درکشور ما به وجود آورد. از ویژگیهای این قانون تصویب آیین‌نامه اجرایی آن توسط مجلس و قانونی شدن آن بود. علاوه بر این سرمایه‌گذاران خارجی اجازه داشتند که براساس این قانون و قانون تجارت ایران در کشور سرمایه‌گذاری کنند و محدودیتی برای آنان وجود نداشت.

با تصویب این قانون دولت ایران تلویحاً سرمایه‌گذاری خصوصی خارجی در کشور را تأیید کرد. در این دوره، سرمایه‌گذاری خارجی در کشور ما مانند بسیاری از کشورهای دیگر شکل گرفت و به موازات ارتقای سطح زندگی و نیازهای اقتصادی کشور به‌ویژه افزایش درآمدهای ارزی و استحکام پیوند بازارهای داخلی و بازارهای بین‌المللی و دادوستد پیش رفت، به‌گونه‌ای که در اواخر این دوره، دولت ایران نیز به فکر سرمایه‌گذاری در خارج از کشور افتاد و با سرمایه‌گذاریهای به نسبت هنگفت در خارج از کشور به فعالیت پرداخت. در این دوره، در مجموع ۱۶۴۱ شرکت ایرانی با سهامداران خصوصی خارجی در کشور به ثبت رسید که بالاترین رقم آن در سالهای ۱۳۵۴ و ۱۳۵۵ به ترتیب با ثبت ۴۹۸ و ۳۳۸ شرکت حاصل شد.

ج- سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۲

وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ با کاهش فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی در کشور همراه شد، به‌گونه‌ای که ۲۵۰ سرمایه‌گذار خارجی که طی سالهای گذشته با قانون "جلب و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی" در کشور شروع به فعالیت کرده بودند به ۶۴-۶۰ مورد کاهش پیدا کردند. در آن سالها تعدادی از سرمایه‌گذاران خارجی فعالیتهای خود را در کشور تعطیل کردند و از تعدادی از آنها نیز سلب مالکیت شد.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

وقوع جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ دلیل دیگری بود تا در این دوره سرمایه‌گذاری خارجی جدید در کشور صورت نگیرد. دولت با وجود معضلات اقتصادی بسیاری که پس از آغاز جنگ با آن روبرو بود، توانست به تمامی تعهدات خود نسبت به سرمایه‌گذاران خصوصی خارجی عمل کند که این اقدام در تاریخ سرمایه‌گذاری خارجی در جهان بی‌نظیر است.

د- سرمایه‌گذاری خارجی از سال ۱۳۷۲ تاکنون

پس از گذشت چند سال از پایان جنگ تحمیلی و فراهم شدن زمینه‌های مناسب، فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی در کشور از سال ۱۳۷۲ به بعد شروع شد، اما به دلیل تطابق نداشتن قوانین سرمایه‌گذاری خارجی در کشور با قوانین روز دنیا و احساس نیاز به تغییر آنها، از سال ۱۳۷۲ زمزمه‌های اعمال تغییرات در قانون "جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی" در کشور آغاز شد تا اینکه در خرداد ۱۳۸۱ قانون جدید به تصویب رسید و پس از آن در مرداد همان سال آیین‌نامه آن را هیئت وزیران تصویب کردند.

پس از تغییراتی که در قانون و آیین‌نامه اجرایی آن در سال ۱۳۸۱ ایجاد شد، طی نیمه دوم همان سال درخواست سرمایه‌گذاری خارجی به "سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران" واقع در وزارت امور اقتصادی و دارایی به ۴ میلیارد دلار رسید که یک میلیارد دلار آن تصویب شده و بقیه درخواستها در حال بررسی است. این میزان درخواست سرمایه‌گذاری در نیمه دوم ۱۳۸۱، بیش از مجموع درخواستهای سرمایه‌گذاری خارجی طی ۱۰ سال پیش از آن بوده است. ضمن اینکه این رقم، جدا از سرمایه‌گذاریها در بخش نفت، گاز و سایر سرمایه‌گذاریهای خارجی است که با قانون تجارت ایران انجام شده است.

با نگاهی مختصر به سیر زمانی طی شده در سرمایه‌گذاری خارجی در کشور به نظر می‌رسد که پرداختن به مزایای جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی بتواند ما را در تحلیل فرآیند نحوه سرمایه‌گذاری در کشور بیشتر یاری رساند، به همین منظور، اشاره مختصری به آن می‌شود.

۳. مزایای جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی

جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی به عنوان محرکی در به حرکت درآوردن سرمایه‌گذاریهای جدید داخلی محسوب شده و با تأسیس امکانات ضروری برای پیشرفت و توسعه فعالیتهای اقتصادی در کشور میزبان، نظیر احداث راهها، سدها، صنایع مادر و نظایر آن موجب پیدایش سرمایه‌گذاریهای جدید داخلی و سهولت انجام آنها می‌شود. همچنین باید یادآور شد که ورود سرمایه‌های خارجی به کشورهای در حال توسعه، ایجاد دانش فنی جدید مدیریت و نوآوری در تولید را در پی خواهد داشت. همین‌طور توسعه و گسترش بازار فروش محصولات تولیدی کشور و افزایش صادرات غیرنفتی از نتایج دیگر آن است. سهم درآمدهای دولت در کشورهای جذب کننده سرمایه‌های

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

خارجی به طور نسبی بیشتر از سایر کشورهاست. افزایش امنیت سیاسی کشور از مزایای دیگر سرمایه‌گذاری خارجی محسوب می‌شود.

بر اساس ارزیابی مؤسسه بین‌المللی AON[1]، ایران از نظر امنیت سرمایه‌گذاری از کشورهای کم‌خطر بوده و حتی امن‌تر از کشورهای اروپایی و آمریکایی است که این موضوع با تقویت فضای رقابتی در اقتصاد کشور و انتفاع مصرف‌کننده داخلی از طریق بهبود کیفیت و کاهش قیمت تمام‌شده تحقق خواهد یافت.

۴. قانون "تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی"

سرمایه‌گذاران خارجی پس از انجام اقدامات مطالعاتی – مقدماتی و حضور در ایران می‌توانند به دو صورت سرمایه‌گذاری کنند:

- سرمایه‌گذاری براساس قانون "تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی" که در این صورت سرمایه‌گذاری آنها تحت حمایت قانون یادشده قرار خواهد گرفت. در این حالت مجوز سرمایه‌گذاری را سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران طی مراحلی صادر می‌کند.
- سرمایه‌گذاران خارجی می‌توانند نظیر سایر شرکتهای ایرانی، براساس قانون تجارت ایران شرکت خود را ثبت و بدون اخذ مجوز اقدام به سرمایه‌گذاری کنند که در این صورت سرمایه‌گذاری آنها با حمایت قانون یادشده همراه نخواهد بود و شرط استفاده از حمایتها، اخذ مجوز حتی پس از شروع فعالیت است.

شرکتهایی که در کشور ثبت می‌شوند حتی اگر ۱۰۰ درصد سهام آنها متعلق به اشخاص غیر ایرانی باشد، باز هم ایرانی محسوب می‌شوند. بنابراین شرکتهای ثبت شده که سهام آنها (حتی تا ۱۰۰ درصد سهام) متعلق به اشخاص خارجی است می‌توانند مانند سایر شرکتهای ایرانی، در کشور زمین خریداری کرده و مالک زمین شوند. بنابراین هر چند سرمایه‌گذاران خارجی براساس قانون مربوط به تملک اموال غیر منقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۶ نمی‌توانند در ایران اقدام به خرید زمین کنند، اما می‌توانند پس از ثبت شرکت، به نام شرکت ثبت شده که دارای هویت ایرانی خواهد بود، به خرید زمین اقدام کنند.[2]

همچنین سهام یک شرکت ایرانی می‌تواند ۱۰۰ درصد متعلق به سرمایه‌گذاران خارجی باشد و براساس قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، هیچ‌گونه محدودیتی در میزان سهم

---

۱. یک شرکت بیمه اتکایی است که در سطح جهان فعالیت گسترده دارد. این شرکت سومین شرکت بیمه اتکایی پس از سوییس‌ری و مونیخ‌ری است. دفتر مرکزی آن در شیکاگوی آمریکا می‌باشد و تخصص‌های ویژه آن ارائه خدمات مدیریت ریسک، کارگزاری بیمه و بیمه اتکایی، مشاوره و مدیریت سرمایه‌های انسانی و ارزیابی تخصصی تعرفه‌های بیمه‌ای است.

۲. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد شرایط سرمایه‌گذاری در کشور به قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی مصوب سال ۱۳۸۱ شمسی (۲۰۰۲ میلادی) فصل دوم، مواد ۴-۲و فصل پنجم، مواد ۱۸-۱۱ مراجعه شود.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

اشخاص خارجی در یک طرح سرمایه‌گذاری وجود نداشته و اشخاص خارجی می‌توانند بدون مشارکت اشخاص ایرانی، اقدام به سرمایه‌گذاری در ایران کنند، به شرط آنکه در زمان صدور مجوز، سهم ارزش کالا و خدمات تولیدی حاصل از سرمایه‌گذاری در هر بخش اقتصادی از ۲۵ درصد و در هر رشته از ۳۵ درصد بیشتر نشود.

باید یادآور شد که ثبت شعبه نمایندگی شرکتهای خارجی در کشور از طریق سازمان ثبت اسناد کشور صورت گرفته و هیچ‌گونه ارتباطی با قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی ندارد.

همان‌طور که در قانون جدید آمده است سرمایه‌گذاری در صورتی خارجی محسوب می‌شود که منشأ و ریشه سرمایه، خارج از کشور باشد. بنابراین سرمایه‌گذاری اشخاص حقیقی یا حقوقی، ایرانی و غیرایرانی می‌تواند با احراز شرط یادشده با پوشش قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی صورت پذیرد.

از نکات مهم دیگر اینکه، سرمایه‌گذاری دولت یا دولتهای خارجی در ایران منوط به تصویب مجلس شورای اسلامی است. شرکتهای دولتی از این امر مستثنی بوده و سرمایه‌گذاری آنها سرمایه‌گذاری خصوصی تلقی می‌شود.

۵. شناسایی طرحها و فرصتهای سرمایه‌گذاری در استانها

در سالهای اخیر بیشتر سرمایه‌گذاران با شناسایی مزیتهای مختلف کشورها اقدام به تهیه طرح می‌کنند ولی از دهه ۱۹۹۰ میلادی به بعد با توجه به افزایش شدت رقابت بین کشورهای مختلف برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی، موضوع تهیه و تدوین طرحهای مشخص سرمایه‌گذاری و ارائه آنها به سرمایه‌گذاران خارجی مطرح شد. در شرایط کنونی با توجه به بحث جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی از سال ۲۰۰۰ میلادی به بعد در مقایسه با تجارت جهانی از حجم بیشتری برخوردار شده و رقابت گسترده‌ای میان کشورهای مختلف در این امر به وجود آمده است. کشورهایی در این رقابت، موفق خواهند بود که بتوانند علاوه بر ارائه امکانات به سرمایه‌گذاران خارجی، اطلاع‌رسانی مناسبی در مورد ارائه طرحها و فرصتهای سرمایه‌گذاری تدارک بینند.

این اقدام برای اولین بار در کشور توسط سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران در سال ۱۳۷۴ به مرحله اجرا درآمد. در مرحله اول حدود ۲۰۰ طرح و فرصت سرمایه‌گذاری از سراسر کشور جمع‌آوری شد و در یک کتاب چاپ شد که نتیجه‌ای از آن به دست نیامد. پس از آن سازمان حدود ۳۰۰ طرح را به همراه مشخصات کامل‌تر برای کشورهای مختلف ارسال کرد که این اقدام نیز دستاوردی نداشت و پس از این مرحله طی مذاکراتی که میان سازمان و بانک جهانی صورت پذیرفت، مقرر شد بانک جهانی یک دوره آموزشی تخصصی در مورد نحوه تدوین

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

طرحهای سرمایه‌گذاری برای کارشناسان سازمان سرمایه‌گذاری برگزار کرده و دانش فنی این امر را در اختیار سازمان قرار دهد. بر این اساس نحوه تکمیل و بررسی پرسشنامه مخصوص شناسایی طرحها و فرصتهای سرمایه‌گذاری که در ۷۴ کشور دنیا مورد استفاده قرار می‌گیرد، توسط استادان بانک جهانی به کارشناسان سازمان سرمایه‌گذاری آموزش داده شد و نرم‌افزار COMPAR که توانایی بررسی این پرسشنامه‌ها را دارد، در اختیار سازمان سرمایه‌گذاری ایران قرار داده شد. سازمان سرمایه‌گذاری خارجی نیز پرسشنامه مخصوص شناسایی طرحها و فرصتهای سرمایه‌گذاری خارجی را به زبان فارسی ترجمه کرد و در اختیار دفتر ستادهای جذب، تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری استانها قرار داد.

سرمایه‌گذاران می‌توانند با مراجعه به دبیرخانه ستاد جذب سرمایه‌های خارجی واقع در استانهای سراسر کشور از اطلاعات موجود استفاده کنند، پرسشنامه را دریافت کرده و پس از تکمیل به سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران ارسال کنند. در صورتی که طرح یادشده مورد تأیید سازمان قرار گیرد، علاوه بر قرار گرفتن در سایت سازمان، به نمایندگی‌های ایران در سراسر دنیا ارسال خواهد شد.

۶. مراحل سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور

۱-۶. ارائه طرح به دستگاه اجرایی و اخذ مجوز تأسیس و پروانه بهره‌برداری

الف- صدور جواز تأسیس توسط سازمان جهاد کشاورزی: مراحل صدور جواز تأسیس به ترتیب زیر است:

- تشکیل پرونده توسط سازمان جهاد کشاورزی شهرستان و ارسال به مدیریت و ارجاع به دبیرخانه،
- بررسی پرونده از نظر مدارک و تطبیق با مصادیق توسط دبیرخانه و الصاق لیست ارجاع چک و ارسال به اداره‌ها ذی‌ربط (در صورت تطبیق نداشتن با مصادیق پرونده متقاضی به جهاد کشاورزی شهرستان برگشت داده می‌شود)،
- انجام مصاحبه کارشناسی با متقاضی و الصاق فرم کارشناسی به پرونده،
- بررسی پرونده و اظهارنظر رئیس اداره و ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز،
- دبیرخانهٔ صدور مجوز نسبت به تشکیل کمیسیون کارشناسی با هماهنگی مدیریت و حضور رؤسای اداره‌ها برای توجیه طرح اقدام می‌کند (دبیرخانهٔ صدور مجوز، نظر کمیسیون را به مدیریت جهاد شهرستان اعلام می‌کند و نسبت به اخذ استعلام طرحهای مصوب از اداره‌های ذی‌ربط اقدام و طرح را به اداره ذی‌ربط ارجاع می‌دهد)،
- بررسی فرم شماره (۳) توسط کارشناسان ذی‌ربط،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- ارجاع پرونده از اداره به مدیریت،
- ارجاع پرونده از مدیریت به دبیرخانه صدور مجوز،
- تهیه پیش‌نویس جواز تأسیس توسط دبیرخانه و تأیید مدیریت و صدور جواز تأسیس توسط دبیرخانه،
- ارسال رونوشت جواز تأسیس به اداره‌های ذی‌ربط.

پروانه بهره‌برداری هم مجوزی است که پس از اتمام عملیات ساختمان و تأسیسات و نصب ماشین‌آلات برای تولید، به‌نام اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و سایر صنایع روستایی صادر می‌شود. در صورت نیاز به اصلاح جواز تأسیس مراحل ذیل طی می‌شود:

- ارسال درخواست متقاضی، از جهاد کشاورزی شهرستان (متقاضی) به مدیریت و ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز،
- دبیرخانه در مورد تغییرات مدیریت ضمن بررسی، اصلاحیه‌ای صادر و به اطلاع اداره تخصصی می‌رساند،
- دبیرخانه در موردی که نیاز به کارشناسی تخصصی دارد درخواست را به اداره تخصصی برای بررسی و اعلام نظر ارجاع می‌دهد،
- اداره تخصصی پس از بررسی و تأیید به دبیرخانه صدور مجوز ارجاع می‌دهد،
- دبیرخانه صدور مجوز پس از تأیید مدیر، اقدام به صدور اصلاحیه جواز تأسیس کرده و رونوشت آن را به بخشهای ذی‌ربط ارسال می‌کند.

مراحل صدور پروانه بهره‌برداری به این ترتیب است:

- تکمیل فرم درخواست پروانه بهره‌برداری توسط متقاضی و تأیید و ارسال آن از جهاد کشاورزی شهرستان به مدیریت،
- ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز برای بازدید کارشناسان (کارشناس تخصصی و کارشناس طراحی صنعتی و کارشناس تولید) با هماهنگی رؤسای اداره‌های تخصصی،
- تأیید رئیس اداره تخصصی و ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز،
- اخذ استعلام از اداره‌های ذی‌ربط،
- تهیه پیش‌نویس پروانه بهره‌برداری و تأیید مدیریت،
- دور پروانه بهره‌برداری و ارسال رونوشت به بخشهای ذی‌ربط.

مراحل صدور توسعه طرح به این شرح است:

- تکمیل فرم درخواست توسعه طرح توسط شهرستان (متقاضی) و ارسال به مدیریت،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز برای بررسی و اظهار نظر و بازدید کارشناسان (کارشناس تخصصی و کارشناس تولید) با هماهنگی رؤسای اداره‌های تخصصی،
- دبیرخانه صدور مجوز پس از تأیید اداره‌های تخصصی در کمیسیون بررسی طرحها مطرح می‌کند و در صورت تأیید کمیسیون به شهرستان و متقاضی، اعلام و در صورت تأیید از اداره‌های ذی‌ربط استعلام می‌کند،
- ارجاع به اداره تخصصی برای بررسی طرح توسعه،
- ارجاع به دبیرخانه صدور مجوز برای صدور موافقت با توسعه طرح پس از تأیید مدیر،
- ارسال رونوشت به بخشها و اداره‌های تخصصی و سازمانهای ذی‌ربط.

ب- صدور جواز تأسیس توسط سازمان صنایع و معادن: مراحل صدور یا تمدید جواز تأسیس واحدهای تولیدی عبارتند از:

- ارائه درخواست به سازمان صنایع و معادن استان،
- دریافت و تکمیل پرسشنامه،
- بررسی مدارک توسط کارشناسان استان،
- در صورت کامل بودن مدارک استعلام از سازمانهای ذی‌ربط،
- پرداخت حق صدور یا تمدید به حساب خزانه،
- صدور یا تمدید جواز تأسیس،

مراحل صدور پروانه بهره‌برداری واحدهای تولیدی به این ترتیب است:

- ارائه درخواست به سازمان صنایع و معادن استان،
- دریافت و تکمیل پرسشنامه،
- بررسی مدارک توسط کارشناسان استان،
- در صورت کامل بودن مدارک انجام ظرفیت سنجی،
- استعلام از سازمانهای ذی‌ربط،
- پرداخت حق صدور پروانه به حساب خزانه،
- صدور پروانه بهره‌برداری.

ج- صدور جواز تأسیس توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری: مراحل انجام کار در نمودار (۱) مشخص شده است:

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

نمودار ۱. مراحل صدور جواز تأسیس توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

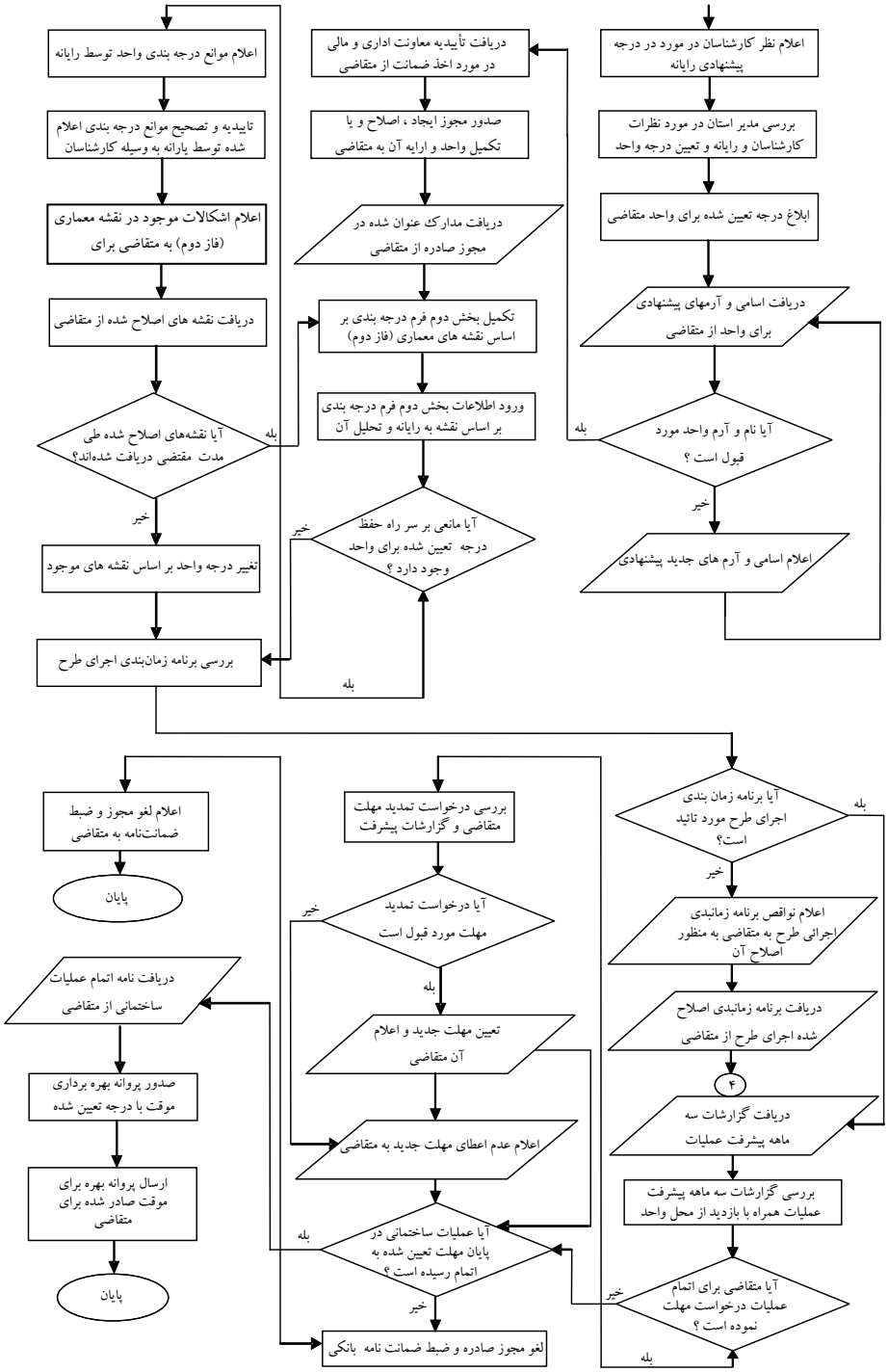

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

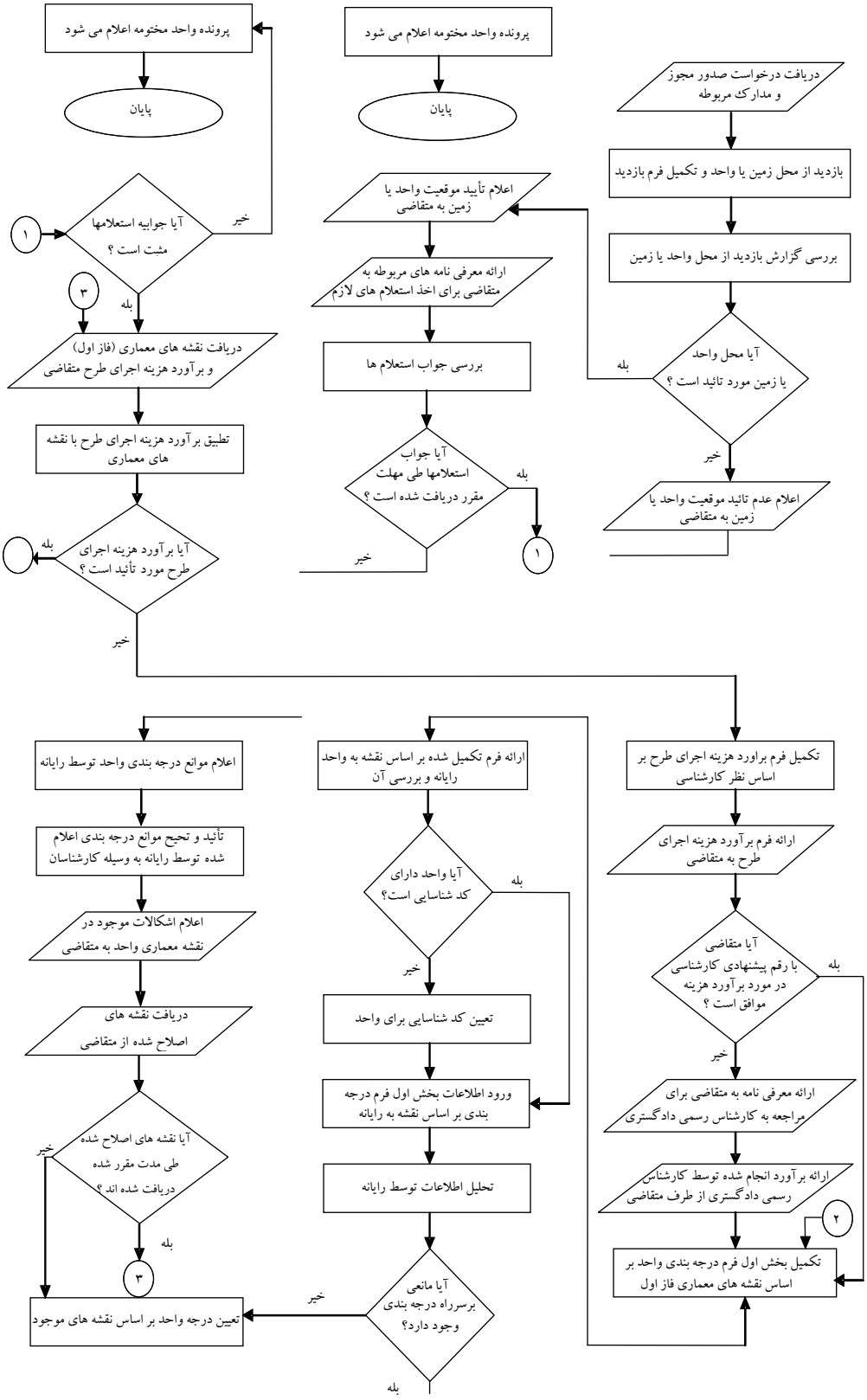

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

۲-۶. پذیرش درخواستهای سرمایه‌گذاری خارجی و فرمهای مربوط به آن

زمانی که سرمایه‌گذار خارجی مصمم به سرمایه‌گذاری در ایران می‌شود، می‌تواند درخواست خود را برای اقدام به سرمایه‌گذاری در ایران به سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران ارائه دهد. ماده ۱۵ آیین‌نامه اجرایی قانون "تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی" مرتبط با نحوه درخواست و صدور مجوز برای سرمایه‌گذاران خارجی است که متن کامل آن به این شرح است:

"سرمایه‌گذاران، درخواست کتبی خود را به همراه مدارکی که در فرم مربوط مشخص شده است به سازمان تسلیم می‌کنند. سازمان پس از بررسیهای لازم و دریافت نظر وزارتخانه مربوط درخواست سرمایه‌گذاری را به همراه نظرات کارشناسی سازمان حداکثر طی مدت ۱۵ روز کاری در هیئت مطرح می‌کند. اعلام نظر نکردن وزارتخانه در موعد مقرر موافقت با سرمایه‌گذاری یادشده تلقی می‌شود. براساس تصمیم اتخاذ شده که قبلاً نظر موافق سرمایه‌گذار خارجی نیز نسبت به آن اخذ شده است، مجوز سرمایه‌گذاری تنظیم و با تأیید و امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌شود.

تبصره - مجوز سرمایه‌گذاری در برگیرنده مشخصات سرمایه‌گذاران، نوع و نحوه سرمایه‌گذاری، چگونگی انتقال سود و منافع حاصل شده و سایر شرایط مربوط به تصویب هر طرح سرمایه‌گذاری خواهد بود."

براساس ماده یادشده اولین اقدام، تسلیم درخواست رسمی سرمایه‌گذاری به سازمان "سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران" واقع در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که برای اقدام به این امر، باید یکی از فرمهای (۱۰۱) تا (۱۰۴) را (بستگی به نوع سرمایه‌گذاری خارجی دارد) تکمیل کرده سپس فرم تکمیل شده را به همراه مدارک قید شده در انتهای هر فرم (به زبان انگلیسی) به سازمان "سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران" تحویل دهد. سازمان پس از بررسی درخواست ارائه شده از سوی متقاضی و تکمیل مدارک مربوط، درخواست متقاضی را به همراه نظرات کارشناسی حداکثر پس از ۱۵ روز از زمان تکمیل مدارک در هیئت سرمایه‌گذاری خارجی (به ریاست معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس سازمان سرمایه‌گذاری تشکیل شده از معاون وزیر امور خارجه، معاون رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، معاون رئیس کل بانک مرکزی و حسب مورد معاونان وزاتخانه‌های ذی‌ربط) مطرح می‌کند. این هیئت درخواست را بررسی کرده و نظرات خود را به صورت پیش‌نویس مجوز سرمایه‌گذاری به متقاضی ابلاغ می‌کند. متقاضی پس از دریافت ابلاغیه، مراتب موافقت یا عدم موافقت خود را با مفاد پیش‌نویس یادشده، به سازمان سرمایه‌گذاری اعلام می‌کند تا براساس آن نسبت به صدور مجوز سرمایه‌گذاری یا بررسی مجدد درخواست سرمایه‌گذار اقدام شود. در نهایت مجوز سرمایه‌گذاری خارجی را وزیر امور اقتصادی و دارایی امضا می‌کند.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

نمودار۲. مراحل صدور مجوز سرمایه‌گذاری

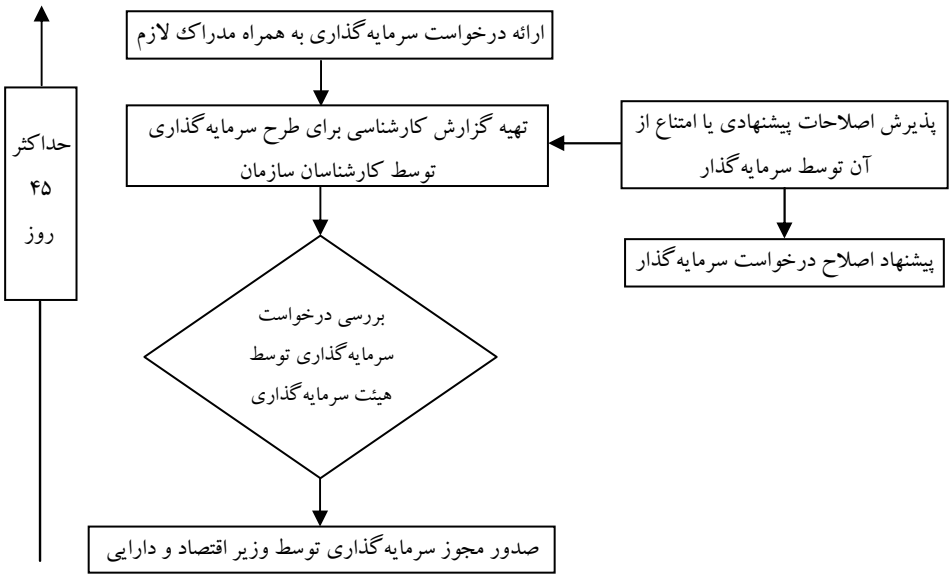

از موارد قابل اهمیت در مرحله درخواست سرمایه‌گذاری خارجی، تکمیل یکی از فرمهای (۱۰۱) تا (۱۰۴) است که به منظور آشنایی با شیوه تکمیل این فرمها توضیحات مختصری در مورد هر یک از آنها داده شده است.

فرم (۱۰۱)، طرحهای جدید – سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و مشارکت مدنی: این فرم مخصوص پروژه‌هایی است که از نقطه صفر شروع شده و روش سرمایه‌گذاری خارجی در آنها به روش سرمایه‌گذاری خارجی مستقیم (FDI) است. به عبارت دیگر سرمایه‌گذاریهایی است که سرمایه‌گذاران خارجی در آن دخالت مستقیم داشته و سهامدار هستند و حداقل میزان سهام بر اساس قانون تجارت هر یک از کشورها، متفاوت است.

در بالای صفحه دوم این فرم، اصطلاح "FDI-Green Filed Projects" قید شده است که نشان می‌دهد این فرم برای پروژه‌های سرمایه‌گذاری خارجی به روش مستقیم و از نقطه صفر طراحی شده است. ریشه اصطلاح Green Filed به معنی (منطقه سبز) است که به اروپای غربی می‌گویند. در قاره اروپا پیش از اینکه کارخانه‌ای بنا شود با توجه به سبزی زمین برای پروژه‌هایی که باید از نقطه صفر آغاز شود اصطلاح "Green Filed" به کار برده می‌شود. همچنین صفحات دوم و سوم فرم یادشده مربوط به مشخصات سرمایه‌گذار خارجی است.

در صفحه چهارم، هدف از سرمایه‌گذاری و نوع آورده سرمایه‌گذار خارجی (پول نقد، دانش فنی، ماشین‌آلات و نظایر آن) نوشته شده است. در صفحه پنج مشخصات شرکتی که برای استفاده

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

از منابع خارجی برای سرمایه‌گذاری در ایران تأسیس شده است یا می‌شود، باید درج شود. نوشتن مشخصات شرکای محلی سرمایه‌گذار خارجی و مشخصات مدیر شرکت از موارد دیگری است که در این صفحه آورده شده است. از مدارکی که برای تکمیل توضیحات صفحه پنجم لازم است اساسنامه شرکت تأسیس شده به زبان انگلیسی است.

در صفحات ۶ تا ۱۱ توجیه اقتصادی طرح[1] به‌طور خلاصه آورده می‌شود. در صفحه آخر نیز مدارکی که سرمایه‌گذار خارجی باید به همراه فرم تکمیل شده ارائه دهد، نوشته شده است. لازم به یادآوری است تمامی مدارک باید به زبان انگلیسی باشد.

فرم (۱۰۲) سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی - واحدهای موجود: این فرم مخصوص درخواست سرمایه‌گذاری در بنگاههای اقتصادی موجود (سرمایه‌گذاری به روش پورتفلیو) است. رعایت بندهای ۶ و ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون سرمایه‌گذاری خارجی مهم‌ترین نکته‌ای است که باید در این فرم رعایت شود. همچنین باید دقت شود که خریداری سهام یک شرکت در حال فعالیت توسط سرمایه‌گذار خارجی، مشروط به ایجاد ارزش افزوده است. ارزش افزوده جدید می‌تواند، نتیجه افزایش سرمایه‌گذاری در بنگاه اقتصادی یا تحقق اهدافی نظیر ارتقای مدیریت، توسعه صادرات یا بهبود سطح فن‌آوری در بنگاه اقتصادی موجود باشد. کارشناسی این امر برعهده سازمان سرمایه‌گذاری خارجی است. صفحات ۴-۲ این فرم نظیر فرم (۱۰۱) مربوط به مشخصات سرمایه‌گذار خارجی است. بقیه صفحات مربوط به ارائه توضیحاتی در مورد مقایسه وضع کنونی بنگاه اقتصادی موجود با شرایطی است که پس از آمدن سرمایه‌گذار خارجی به دست خواهد آمد. بررسی این بخش از فرم را سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران در اجرای مواد ۶ و ۷ آیین‌نامه اجرایی، به عهده دارند. در صفحه آخر مدارکی که باید به همراه فرم (۱۰۲) به سازمان ارائه شود، قید شده است.

فرم (۱۰۳)، طرحهای ساخت و بهره‌برداری و واگذاری B.O.T: این فرم مربوط به پروژه‌های سرمایه‌گذاری خارجی به روش B.O.T است. در روش B.O.T (ساخت، بهره‌برداری و واگذاری) سرمایه‌گذار خارجی پس از اخذ مجوز، متعهد می‌شود برای اجرای طرح مورد نظر، عملیات سه‌گانه تأمین منابع مالی، احداث (اجرای طرح) و بهره‌برداری از طرح اجرا شده (برای مدت حدود ۳ تا ۱۰ سال) را به عهده بگیرد و پس از اتمام قرارداد، این طرح را برای ارائه بهره‌برداری به صاحب اصلی (یعنی در سطح ملی) واگذار کند. به عبارت دیگر در روش B.O.T سرمایه‌گذار خارجی منابع مالی طرح را تأمین کرده پس از اجرای طرح بر اساس قرارداد، از آن بهره‌برداری کرده و سپس طرح را به بخش دولتی واگذار می‌کند.

1. Feasibility Study

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

شرکت دولتی طرف قرارداد بر اساس بندهای قرارداد اجازه فعالیت اقتصادی و کسب سود حاصل از سرمایه‌گذاری از کشور را تضمین می‌کند. همچنین دولت اصل سرمایه را در برابر مصادره و راههای تبدیل درآمد طرح به ارز و خروج سود حاصل از سرمایه‌گذاری از کشور تضمین می‌کند.

دولتهایی که امکان تأمین مالی پروژه را ندارند و تمایل ندارند برای اجرای پروژه استقراض کنند و ریسک آن را بپذیرند، از روش B.O.T استفاده می‌کنند. در حال حاضر در کشور، پتروشیمی اراک و آب شیرین‌کُن کیش از طرحهایی هستند که سرمایه‌گذاری خارجی در آن به روش B.O.T صورت گرفته است.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ بند ل تبصره ۲۱ (پیوست ۱) در ارتباط با جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی به روش B.O.T است. بنابراین توجه به این امر برای استانهایی که تمایل دارند پروژه‌های زیربنایی خود نظیر نیروگاه، پالایشگاه، راه‌آهن، آزادراه، بنادر تجاری، طرحهای مخابراتی و نظایر آن را از طریق جذب سرمایه‌گذار خارجی انجام دهند، بسیار ضروری است. ضمن اینکه به تازگی جذب سرمایه‌گذاریهای خارجی به روش B.O.T بر اساس بند ل تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ یکی از وظایف اصلی سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران است.

فرم (۱۰۳) که مربوط به پروژه‌های سرمایه‌گذاری به روش B.O.T است، دارای سه بخش A، B و C است که بخش A مربوط به مشخصات سرمایه‌گذاران خارجی، بخش B برای توضیح در مورد هدف از سرمایه‌گذاری و تعیین نوع آورده سرمایه‌گذار خارجی طراحی شده است. بخش C به ارائه توضیحات در مورد طرحهایی می‌پردازد که قرار است متقاضی خارجی آن را به روش B.O.T در ایران اجرا کند. در صفحه آخر فرم نیز مدارکی که سرمایه‌گذار خارجی باید به همراه فرم تکمیل شده به سازمان تحویل دهد، آورده شده است. سرمایه‌گذاران خارجی علاوه بر دریافت مجوز سرمایه‌گذاری، ضمانت‌نامه‌هایی را هم از طرف قرارداد که بخش دولتی است دریافت می‌کنند. این ضمانتها انواع مختلف دارد که در کشور ما در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ پیش‌بینی شده که وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است برای پرداخت تعهدات قراردادی شرکتهای دولتی ایرانی طرف قراداد (کالا و خدماتی که باید دولت خریداری کند) نسبت به برداشت وجه از تمام حسابهای بانکی و وجوه و منابع متعلق به آنان اقدام و پرداخت از محل آن وجوه و منابع را تعهد کند. این پرداخت نباید از محل وجوه و منابع عمومی دولت باشد.

فرم (۱۰۴)، طرحهای بیع متقابل و تأمین مالی: این فرم برای روشهای بیع متقابل[1] طراحی شده است. در این فرم پس از تکمیل مشخصات سرمایه‌گذاری خارجی، باید هدف از سرمایه‌گذاری و نوع آورده سرمایه‌گذار خارجی و مهم‌تر از آن نوع قرارداد بیع متقابل مشخص شود. صفحه آخر

1. Buy-Back

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

فرم به مدارکی که سرمایه‌گذار خارجی باید به همراه فرم تکمیل شده به سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران ارائه دهد، اشاره شده است.

۷. اقدامات پس از صدور مجوز سرمایه‌گذاری خارجی

پس از بررسی درخواست ارائه شده از سوی متقاضی سرمایه‌گذاری در سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران و صدور مجوز توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی، سرمایه‌گذار خارجی می‌تواند نسبت به انجام عملیات اجرایی مورد نیاز برای آغاز فعالیت اقتصادی خود در ایران اقدام کند.

۱-۷. ثبت شرکت

اولین اقدام پس از دریافت مجوز سرمایه‌گذاری، ثبت شرکت ایرانی است که با مراجعه به اداره کل ثبت اسناد انجام می‌شود. سهام شرکت ثبت شده می‌تواند با ۱۰۰ درصد سهم متعلق به سرمایه‌گذاران خارجی باشد و اگر میزان سهام سرمایه‌گذار خارجی در شرکتی که قرار است ثبت شود کمتر از ۵۰ درصد باشد، می‌تواند حتی پیش از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری از سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران نسبت به ثبت اقدام کند. اما اگر سهام سرمایه‌گذاری خارجی بیش از ۴۹ درصد باشد، معمولاً اداره ثبت اسناد تا زمان صدور مجوز سرمایه‌گذاری از سوی سازمان سرمایه‌گذاری، اقدام به ثبت شرکت نخواهد کرد. نکته قابل توجه در قراردادهای بیع متقابل و مشارکت مدنی آن است که در نوع سرمایه‌گذاری نیازی به ثبت شرکت از سوی سرمایه‌گذار خارجی نیست.

۱-۱-۷. مراحل ثبت شرکتهای خارجی

با توجه به اینکه میدان فعالیت شرکتهای سرمایه‌گذاری خارجی در کشور به علت تمایل به سرمایه‌گذاری و بالابودن مزیت نسبی سرمایه‌گذاری و موقعیت مناسب برای استفاده از فن‌آوری و دانش فنی سرمایه‌گذاران خارجی بوده، به نظر می‌رسد شرکتهایی که در محل استقرار اصلی خود به ثبت رسیده‌اند، به دلیل اینکه در کشورهای دیگر به فعالیت اقتصادی نظیر اجرای طرحهای بزرگ اشتغال دارند، همچنین به علت داشتن شعبه‌های مختلف در سایر کشورها با نام شرکت مقیم کشور بیگانه معامله می‌کنند، به‌طور قطع باید در امور آنها رسیدگی‌های لازم انجام شود و این درست نیست که شرکتهای داخلی همه با نظم و قاعده باشند ولی شرکتهای خارجی بدون رعایت تشریفات، هر قسمت از امور مربوط به خود را که بخواهند به نام شرکت مقیم خارج انجام دهند زیرا در کشورهای پیشرفته شعبه هر شرکت خارجی که در داخل کشور آنها تأسیس می‌شود، نخستین کاری که از آنها انتظار دارند به "ثبت رساندن شرکت" است.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

مجوز و دستور ثبت شرکتهای خارجی به موجب قانون ثبت شرکتها مصوب ۱۵ خرداد ۱۳۱۰ بوده و طبق ماده ۳ قانون یادشده از تاریخ اجرای آن "هر شرکت خارجی برای اینکه بتواند به وسیله شعبه یا نماینده به امور تجاری، صنعتی یا مالی در ایران مبادرت کند باید در کشور اصلی خود قانونی شناخته شده و در اداره ثبت اسناد تهران به ثبت رسیده باشد".

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تدوین قانون اساسی مورخ ۱۳۵۸ به دلیل اینکه در اذهان مردم خاطرات ناخوشایندی از دخالت بیگانگان، به‌ویژه شرکتهای چند ملیتی در امور اقتصاد ایران و در نتیجه چپاول و غارت اموال ملی وجود داشت، برای کوتاه کردن دست بیگانگان در اصل ۸۱ قانون اساسی مقرر شد که "دادن امتیاز تشکیل شرکتها و مؤسسه‌ها در امور تجاری، صنعتی، کشاورزی، معادن و خدمات به خارجی‌ها مطلقاً ممنوع است". این اصل در عمل اشکالات فراوانی را ایجاد کرد زیرا بیشتر کشورهای جهان برای برطرف کردن نیازهای خود به‌ویژه در زمینه‌های فن‌آوری و صنعت محتاج به همیاری و مساعدت سایر کشورها هستند و ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده است.

بنابراین برای رفع این مشکل اداره ثبت شرکتها بر اساس اظهار نظر شورای نگهبان فقط زمانی مبادرت به ثبت شرکت خارجی (شعبه یا نماینده آن) می‌کرد که بیشتر با یکی از اداره‌ها یا نهادهای دولتی قرارداد منعقد کرده باشد، به عبارت دیگر فقط شرکتهای خارجی که طرف قرارداد با دولت جمهوری اسلامی ایران هستند می‌توان به ثبت رسانید.

همچنین به موجب مقررات مورخ ۱۰ اسفند ۱۳۲۷ وزارت دادگستری، ثبت شرکتهای خارجی فقط در تهران و در اداره ثبت شرکتها به عمل خواهد. آمد برای ثبت هر شرکت خارجی، اسناد ذیل لازم است:

- اظهارنامه ثبت،
- یک نسخه مصدق از اساسنامه شرکت،
- یک نسخه مصدق از اختیارنامه نماینده شرکت در ایران و در صورتی که شرکت چند نماینده مستقل در ایران داشته باشد، یک نسخه مصدق از اختیارنامه هر یک از آنها (ماده ۵ آیین‌نامه)،

اظهارنامه باید به زبان فارسی نوشته شده و دارای نکات ذیل باشد:

- نام کامل شرکت،
- نوع شرکت نظیر شرکت سهامی و تضامنی و مختلط و مانند آن،
- مرکز اصلی شرکت و نشانی صحیح آن،
- تابعیت شرکت،
- مقدار سرمایه شرکت،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- آخرین بیلان شرکت مشروط بر اینکه قوانین جاری با عرف تجاری کشور اصلی شرکت و با اساسنامه خود شرکت، انتشار بیلان را مقرر کرده باشد،
- محل و تاریخ تقاضای شرکت که نزد کدام مقام صلاحیت‌دار و مطابق با کدام قوانین کشور ثبت شده است،
- شرکت به چه نوع فعالیت صنعتی یا تجاری و مالی در ایران مبادرت می‌کند،
- شعبه‌های آن شرکت در کدام یک از نقاط کشور است،
- نماینده شرکت در ایران کیست و اگر شرکت چند نماینده مستقل دارد چه اشخاصی هستند،
- اسم و آدرس صحیح شخص یا اشخاصی که در ایران مقیم بوده‌اند و برای دریافت تمام ابلاغات مربوط به شرکت صلاحیت دارند،
- تعهد به اینکه هر سال یک نسخه از آخرین بیلان شرکت را در صورتی که بیلان یادشده مطابق ماده ۶ قابل انتشار باشد به اداره ثبت شرکتها بدهند (ماده ۶ آیین‌نامه).

به موجب ماده ۷ آیین‌نامه "رونوشت اساسنامه شرکت و اختیارنامه نماینده عمده آن در ایران و اگر شرکت چند نماینده مستقل در ایران داشته باشد اختیارنامه همه نماینده‌ها، همچنین آخرین بیلان شرکت را باید در مرکز اصلی شرکت، شخص یا اشخاصی که از طرف شرکت حق امضا دارند، تصدیق کنند. امضای آن شخص یا اشخاص باید به تصدیق مقام صلاحیت‌دار کشوری که در آنجا امضا شده و نماینده سیاسی ایران در آن کشور یا نماینده سیاسی دولت متبوع شرکت در ایران برسد". تمامی اوراقی که شرکت برای ثبت ارائه می‌دهد باید به فارسی تهیه شده یا ترجمه مصدق آن به فارسی ضمیمه باشد. ثبت در دفتر مخصوصی خواهد بود که برای شرکتهای خارجی تخصیص داده شده و مفاد اظهارنامه در آن به ثبت می‌رسد.

پس از ثبت هر شرکت خارجی باید تصدیقی مشعر[1] به ثبت آن به امضاء مدیر کل ثبت اسناد داده شود. این تصدیق نکات مهم اظهارنامه را در برخواهد گرفت و در آن نام شرکت، نوع آن اعم از سهامی و ضمانتی و نظایر آن، مرکز اصلی و تابعیت آن، مقدار سرمایه در زمان تقاضا، در چه محلی در کشور اصلی خود و در چه تاریخی به ثبت رسیده و به چه نوع امر صنعتی یا مالی در ایران اشتغال خواهند داشت، تاریخ و شماره ثبت در ایران تصریح می‌شود و طی یک ماه از تاریخ ثبت باید مراتب ذیل به هزینه خود شرکت در روزنامه رسمی وزارت دادگستری و در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار به عنوان آگهی برای اطلاع عموم منتشر شود:

- خلاصه اساسنامه شرکت،
- نام نماینده شرکت در ایران و اگر چند نفر نماینده مستقل باشند نام همه آنها،
- نام اشخاصی که از طرف شرکت حق امضا دارند،

---

۱. سندی است رسمی که از طرف دولت صادره می‌شود و به دارنده آن امتیاز اقدام به برخی از کارها را می‌دهد.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- نام اشخاصی که در ایران مقیم بوده و برای دریافت تمامی ابلاغ‌های مربوط به شرکت صلاحیت دارند.

همچنین هرگاه شرکتهای خارجی شعبه‌ای داشته باشند باید برای ثبت آن هم اقدام کنند. در صورتی که تقاضای ثبت شعبه ضمن تقاضای ثبت اصلی باشد باید با تعیین محل شعبه و معرفی مدیران یا کسی که حق امضا در شعبه دارد، در ذیل ثبت اصلی، اطلاعات شعبه یاد شده نیز به ثبت برسد، اگر پس از ثبت شرکت، شعبه دایر شود، تقاضای ثبت شعبه به موجب اظهارنامه‌ای خواهد بود که رونوشت تصدیقی آن برای ثبت شرکت اصلی در ایران داده شده و اختیارنامه مدیر شعبه ضمیمه آن شود، سپس مبادرت به ثبت شعبه در تهران خواهد شد. در هر دو صورت آگهی تأسیس شعبه از سوابق مربوط به شعبه، به محلی که شعبه دایر می‌شود فرستاده خواهد شد تا اداره یا دایره ثبت محل نیز همان آگهی را در روزنامه محلی منتشر کند.

براساس ماده ۷ قانون ثبت شرکتها "تغییرات راجع به نمایندگان شرکت یا مدیران شعب آن باید به اداره ثبت اسناد (اداره ثبت شرکتها) به طور کتبی اطلاع داده شود و تا وقتی که تغییرات اطلاع داده نشده، عملیاتی که نماینده یا مدیر سابق به نام شرکت انجام داده عملیات شرکت محسوب می‌شود، مگر اینکه شرکت مشخصات اشخاصی را که به استناد این ماده ادعای حقی می‌کنند، نظیر تغییر نماینده یا مدیر خود را به ثبت برسانند". برای تقاضای ثبت تغییرات به دست آمده در شعبه شرکت یا نمایندگی که شرکت در ایران دارد مانند نماینده عمده شرکت، همچنین تغییر اشخاصی که صلاحیت دریافت ابلاغ را دارند، طبق آیین‌نامه مصوب ۲ خرداد ۱۳۱۰ دو ماه مهلت داده شده و برای تغییرات حاصل شده در خود شرکت هر گاه محل شرکت در اروپا و آسیا به استثنای شرق دور باشد، سه ماه و اگر در مکانهای دیگر باشد، چهار ماه مهلت قائل شده است. در ثبت تغییرات، مراتب ضمن اظهارنامه و مدارکی که تغییر را نشان می‌دهد به اطلاع اداره ثبت شرکتها می‌رسد و در ذیل ثبت اولیه، به ثبت رسیده و آگهی می‌شود. اگر شرکت خارجی در ایران منحل شود باید متصدی تصفیه‌ای که مقیم ایران باشد (که معمولاً یکی از بانکها یا شرکتهای معتبر یا اشخاص سرشناس است) معرفی کند. بعضی از شرکتهای خارجی ممکن است یک یا چند قسمت از عملیات تجاری یا امتیازی را از دولت کسب کرده باشند، این شرکتها را شرکت امتیازی خارجی می‌گویند. ضمن تبصره ماده ۵ نظام‌نامه اجرای قانون ثبت شرکتهای خارجی، مقرر شده هرگاه شرکت خارجی، شرکتی باشد که شرایط عملیات آن براساس امتیازنامه صحیح و منظمی تنظیم شده، علاوه بر اسنادی که باید در موقع تقاضای ثبت ارائه دهد باید مواد امتیازنامه با تصدیق وزارت امور خارجه مشعر بر صحت این امتیازنامه نیز تسلیم شود.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

۲-۱-۷. مراحل ثبت شرکتهای داخلی

به موجب مقررات وضع شده در تاریخ ۱۰ اسفند ۱۳۷۲ وزارت دادگستری، شرکتهای داخلی تهران در اداره ثبت شرکتها و در شهرستانها در اداره، دایره یا شعبه ثبتی که شرکت در حوزه آن واقع است باید به ثبت برسند. طبق ماده ۱۹۷ قانون تجارت "طی اولین ماه تشکیل هر شرکت خلاصه شرکت‌نامه‌ها و ضمیمه‌های آن طبق آیین‌نامه وزارت دادگستری اعلام خواهد شد". بنابراین عبارت ماده ۱۹۷ دستوری است تلویحی برای اینکه هر شرکت تجاری طی اولین ماه تشکیل شرکت خود باید به ثبت برسد تا خلاصه آن قابل انتشار و آگهی باشد.

در قانون برای مراجعه جهت ثبت شرکت طی اولین ماه تشکیل به قدری اهمیت داده شده که اقدام نکردن به آن موجب بطلان عملیات شرکت خواهد بود. به این معنی که پس از گذشتن یک ماه و مراجعه نکردن به ثبت، هر ذی‌نفع می‌تواند به دادگاه مراجعه و ابطال عملیاتی که بعد از یک ماه اول واقع شده را تقاضا کند بدون اینکه از بطلان آن به نفع خود استفاده کند (ماده ۱۹۸).

درباره ثبت شرکتهای سهامی به شرحی که گفته شد، مقررات مخصوصی وجود دارد که رعایت آنها الزامی است. در ثبت شرکتهای داخلی باید سه عمل انجام می‌گیرد:

الف- ثبت شرکتنامه: به جز شرکتهای سهامی که احتیاجی به تنظیم شرکتنامه ندارند، بقیه شرکتهای تجاری همان طور که گفته شد احتیاج به شرکتنامه دارند. براساس ماده ۴۷ قانون ثبت اسناد و املاک، شرکتنامه باید در دفتر اسناد رسمی به ثبت برسد، در غیر این صورت طبق دستور ماده ۴۸ همان قانون در هیچ یک از اداره‌ها و محاکم پذیرفته نخواهد شد. چون ثبت شرکتنامه در دفاتر اسناد رسمی با وجود ثبت خود شرکت در اداره ثبت، موجب پیچیدگی کار می‌شود. از این‌رو براساس مقررات مورخ ۱۰ اسفند ۱۳۷۲ وزارت دادگستری به اداره‌های ثبت شرکتها در مرکز و شهرستانها اجازه ثبت شرکتنامه داده شده و در حقیقت دفتر ثبت شرکتنامه در این مورد به عنوان دفتر اسناد رسمی است. پس از ثبت شرکتنامه، مسئله رسمیت یافتن آن بین شرکا است که در دفتری جداگانه صورت می گیرد و تمامی شرکا ذیل برگه ثبت را امضا و مطابقت ثبت را با اصل شرکتنامه تصدیق خواهند کرد.

ب- ثبت شرکت: ثبت شرکت غیر از ثبت شرکتنامه است، عمل و دفاتر آن نیز جداست. متصدی مربوط پس از ثبت شدن شرکتنامه و رسیدگی به مدارک و سوابقی که از طرف مدیر شرکت ضمن تقاضانامه به عمل می‌آید در دفتری که برای این منظور تخصیص داده شده ذیل شماره ردیفی که برای شرکتها معین می‌شود خلاصه مفاد شرکتنامه و اساسنامه را در ستونهای آن ثبت و برای هر شرکت یک صفحه مترادف اختصاص می‌دهد.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

ج- انتشار خلاصه شرکتنامه: اداره یا دایره‌ای که به ثبت شرکت اقدام کرده باید خلاصه‌ای از شرکت‌نامه و منضمات آن را طی اولین ماه تشکیل شرکت در روزنامه رسمی و یکی از جراید کثیرالانتشار به هزینه شرکت، انتشار دهد و این خلاصه نکاتی را در بر خواهد داشت:

- شماره‌هایی که برای ثبت شرکت در نظر گرفته شده و تاریخ ثبت آن، محل و اقامتگاه شرکت با تعیین نام و نوع آن و موضوع شرکت،
- مقدار سرمایه (با تشخیص اینکه چه مقدار پرداخته و چه مقدار تعهد شده است)،
- اسامی مدیر یا مدیران،
- تاریخ آغاز و پایان شرکت در صورتی که برای مدت محدود تشکیل شده باشد،
- در شرکتهای تضامنی و شرکت مختلط علاوه بر نکات یادشده باید اسم تمام شرکای ضامن نیز منتشر شود. در شرکتهای سهامی موارد دیگری هم که پیش از این گفته شد، در آگهی قید می‌شود.

هر گاه شرکت در چندین حوزه ثبتی، شعبه داشته باشد باید انتشار خلاصه شرکت در محل شعبه براساس مقررات خود شرکت انجام شود و برای عملی شدن این مقصود مقامی که شرکت در آنجا به ثبت رسیده است باید سوابق مصدق از تقاضانامه و منضمات آن را به ثبت اسناد محل وقوع شعبه ارسال کرده تا اقدام به انتشار کند. (ماده ۸ آیین‌نامه)

ثبت شعبه شرکت به دو حالت صورت می‌گیرد: اول زمان ثبت شرکت که در این صورت ضمن انتشار خلاصه شرکت‌نامه، محل شعبه شرکت در آگهی باید ذکر و آگهی یادشده برای انتشار در جراید محلی ضمن رونوشت تقاضانامه و منضمات آن به اداره ثبتی که شعبه شرکت در آنجا واقع است فرستاده شود. دوم اینکه، پس از ثبت شرکت اقدام به افتتاح شرکت می‌شود. در این حالت شعبه شرکت مانند تغییرات آتی در شرکت، ذیل ثبت شرکت به ثبت رسیده و آگهی می‌شود، سپس این آگهی و رونوشت تقاضانامه و منضمات به ثبت محل فرستاده می‌شود. در هر حال مدیر شعبه یا کسی که از طرف شرکت در شعبه حق امضا دارد باید معرفی و آگهی شود.

شرایط مربوط به تغییرات نیز چنین است "هر زمان که تصمیماتی راجع به تمدید مدت شرکت علاوه بر مدت مقرر، انحلال شرکت پیش از مدت معین، تغییر در کیفیت حساب، تغییر اسم شرکت یا تبدیل در اساسنامه و خروج بعضی از شرکای ضامن از شرکت اتخاذ شود و زمانی که مدیر یا مدیران شرکت تغییر کنند، باید مقررات مربوط به ثبت و انتشار در تغییرات رعایت شود". همینطور زمانی که به واسطه ضررهای وارد شده نصف سرمایه شرکتهای سهامی از بین می‌رود. کیفیت ثبت تغییرات به این ترتیب است که پس از ارائه مدارک آن، که اغلب به دلیل تصمیمات مجمع عمومی از شرکتهای سهامی است یا به اتفاق شرکا در سایر شرکتها به نحوی که پیشتر ذکر شد و رسیدگی

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

به صحت و سقم آن در صورتی که مطابق قانون باشد، هر تغییر در ذیل ثبت بدوی به ثبت رسیده و خلاصه آن منتشر می‌شود.

۲-۷. صدور کارت بازرگانی

فرآیند صدور کارت بازرگانی به شرح ذیل است:

- هدف از اجرای روش: صدور جواز یا به‌عبارتی پروانه فعالیت در امور تجاری به‌صورت کلان،
- خدمت گیرندگان: فعالان امر تجارت به‌صورت کلان،
- مشخصات عوامل و متصدیان: نماینده اتاق بازرگانی و نماینده سازمان بازرگانی،
- مدارک لازم:

الف- اشخاص حقیقی: اصل اظهارنامه ثبت نام در دفتر تجاری به گواهی اداره ثبت، اصل گواهی عدم سوء پیشینه، عکس ۴×۶ سه قطعه، گواهی بانک برای حسن اعتبار بانکی، کپی شناسنامه از تمام صفحات یک سری، کپی کارت پایان خدمت یا معافیت، کپی سند مالکیت با اجاره نامه محل کار، تکمیل فرم مشخصات بازرگانی (فرم ب) فارسی و لاتین، تکمیل مشخصات فردی (فرم ج)، تصویر مدارک دانشگاهی و مجوز تولید، تکمیل فرم تعهدنامه (فرم د)، داشتن دفاتر پلمپ شده و ارائه گواهی اداره ثبت، کپی موافقت اصولی معتبر با پروانه بهره‌برداری و اصل فیش واریز مبلغ ۴۰۰ هزار ریال به حساب شماره ۹۱۹۸۱ بانک ملی شعبه مرکز.

ب - حقوقی: اصل اظهارنامه ثبت نام در دفتر تجاری به گواهی اداره ثبت، اصل گواهی عدم سوء پیشینه مدیر عامل، عکس ۴×۶ مدیر عامل سه قطعه، گواهی بانک برای حسن اعتبار بانکی (فرم الف) مدیر عامل، کپی شناسنامه مدیر عامل از تمام صفحات یک سری، کپی کارت پایان خدمت یا معافیت مدیر عامل، کپی سند مالکیت با اجاره نامه محل کار مدیر عامل، تکمیل فرم مشخصات بازرگانی (فرم ب) فارسی و لاتین، کپی اظهارنامه ثبت شرکت، روزنامه آگهی تأسیس شرکت، کپی اساسنامه شرکت، تصدیق امضا توسط دفتر اسناد رسمی، تکمیل فرم تعهدنامه (فرم د)، کپی موافقت اصولی معتبر با پروانه بهره‌برداری، اصل فیش واریزی به مبلغ ۴۰۰ هزار ریال به حساب شماره ۹۱۹۸۱ بانک ملی شعبه مرکز و کپی شرکت نامه.

- فرمهای مربوط به پیوست

فهرست و شرح مراحل انجام روش بدین شرح است:

  - ارائه مدارک یاد شده در بند (۵) به کارشناسان مربوط در محل اتاق بازرگانی،
  - بررسی مدارک،
  - امضای نماینده اتاق بازرگانی و نماینده سازمان بازرگانی،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- ثبت و شماره دفتر،
- اخذ رسید و ارائه کارت به ارباب رجوع،

- تصویر قوانین و مقررات مصوبات بخشنامه،
- مدت زمان شروع تا خاتمه اجرای روش.

۳. نمودار گردش کار

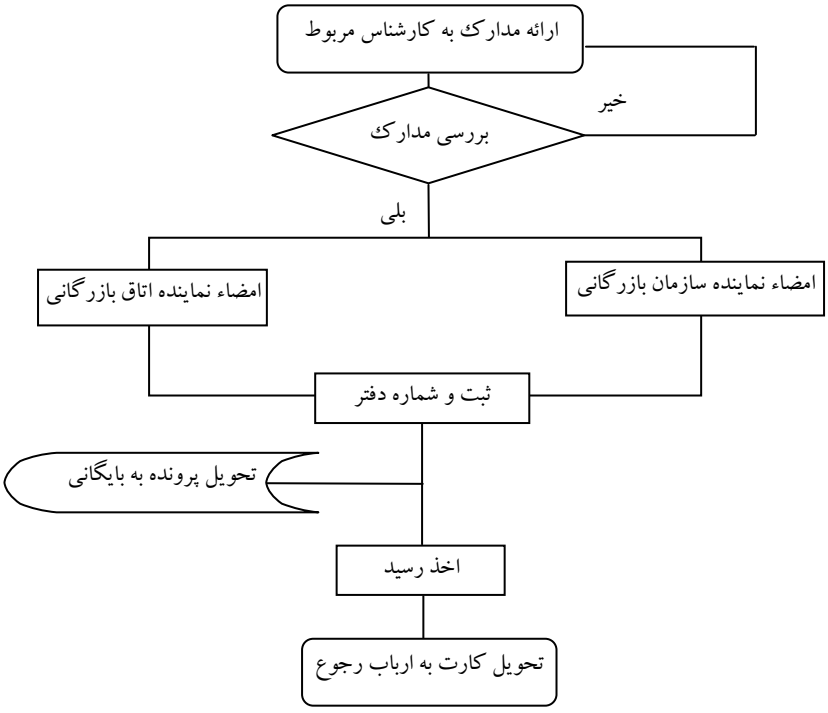

۳-۷. ورود سرمایه

مرحله پس از ثبت شرکت، مرحله ورود سرمایه خارجی به کشور براساس مفاد یادشده در مجوز سرمایه‌گذاری خارجی صادر شده است که این مفاد، نوع و نحوه سرمایه‌گذاری خارجی، چگونگی انتقال سود و منافع حاصل شده و سایر شرایط مربوط به تصویب هر طرح نظیر میزان صادرات را دربرمی‌گیرد.

طبق ماده ۳۲ آیین‌نامه اجرایی قانون، سرمایه‌گذار خارجی مکلف است از تاریخ ابلاغ مجوز سرمایه‌گذاری، طی مدت مشخص که به اقتضای شرایط طرح مورد سرمایه‌گذاری توسط هیئت (معاون وزیر اقتصادی و دارایی، معاون وزیر امور خارجه، معاون رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، معاون رئیس کل بانک مرکزی و معاونان وزارتخانه‌های ذی‌ربط) تعیین و در مجوز

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

سرمایه‌گذاری قید می‌شود، اقدام به ورود حداقل بخشی از سرمایه خود کند. این امر نشان‌دهنده عزم سرمایه‌گذار برای اجرای طرح است. چنانچه با ارائه قانع‌کننده، درخواست تمدید مدت نشود، مجوز سرمایه‌گذاری باطل شده تلقی می‌شود.

سرمایه خارجی می‌تواند یک یا ترکیبی از اقلام سرمایه‌ای مندرج در ماده یک قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی نظیر سرمایه نقدی، ماشین‌آلات و تجهیزات، دانش فنی و نظایر آن باشد که با توجه به درخواست متقاضی، نوع و مقدار آن در مجوز سرمایه‌گذاری ذکر می‌شود. برای اینکه سرمایه خارجی وارد شده به کشور تحت پوشش قانون قرار گیرد، متقاضی سرمایه‌گذاری باید سرمایه را به این شرح تفکیک کند.

الف- سرمایه نقدی

چنانچه مجوز سرمایه‌گذاری ناظر بر ورود کل یا بخشی از سرمایه به صورت ارز نقدی باشد، در این صورت ضروری است سرمایه‌گذار سرمایه نقدی خود را به یکی از بانکهای داخل کشور برای واریز به حساب ارزی بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر (شرکت مشترک) یا حساب ارزی سرمایه‌گذاری خارجی حواله کند. بانک دریافت کننده حواله ارزی بر اساس تبصره بند ۲ بخش الف ماده ۲۱ آیین‌نامه اجرایی (قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی) مکلف است مراتب ورود سرمایه نقدی را با ذکر نام حواله دهنده، مبلغ ارز، نوع ارز، تاریخ وصول، تاریخ تسعیر، نام بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر و در صورت تبدیل به ریال معادل ریالی ارز وارد شده را به‌طور مستقیم به سازمان سرمایه‌گذاری گواهی کند. سازمان سرمایه‌گذاری پس از دریافت گواهی بانک، مراتب ثبت سرمایه را در دفاتر خود به عنوان سرمایه خارجی به سرمایه‌گذار خارجی ابلاغ می‌کند و از تاریخ ابلاغ، این سرمایه تحت پوشش قانون قرار می‌گیرد. بنابراین فقط اعلام سرمایه‌گذار خارجی به سازمان سرمایه‌گذاری براساس ورود سرمایه نقدی به داخل کشور کفایت نمی‌کند، بلکه گواهی بانک در این مورد ضرورت دارد و سرمایه‌گذار خارجی فقط با دریافت مجوز سرمایه‌گذاری، نمی‌تواند ادعا کند که سرمایه نقدی وارد کشور کرده است، بلکه این امر باید مراحل قانونی خود را طی کند.

از مزایای تحت پوشش قانون بودن سرمایه خارجی، تضمین در برابر ملی شدن و سلب مالکیت و مجاز بودن برگشت سرمایه و عایدات حاصل از آن به خارج از کشور (با اطلاع و تأیید سازمان سرمایه‌گذاری) است.

ب- سرمایه غیرنقدی

سرمایه غیرنقدی خارجی می‌تواند ماشین‌آلات و تجهیزات، ابزار و قطعات یدکی، قطعات منفصله، مواد اولیه (افزودنی و کمکی) باشد.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

اگر سرمایه‌گذار در نظر داشته باشد که کل یا بخشی از سرمایه خود را به صورت ماشین‌آلات و تجهیزات وارد کشور کنند باید فهرست سرمایه‌های غیرنقدی مورد نظر خود را به همراه درخواست سرمایه‌گذاری خارجی به سازمان سرمایه‌گذاری تسلیم کنند. سازمان سرمایه‌گذاری پس از بررسیهای لازم و اخذ نظرات وزارتخانه ذی‌ربط در مورد نوع و ارزش سرمایه‌های یاد شده موضوع را در هیئت سرمایه‌گذاری مطرح و پس از تأیید، در مجوز سرمایه‌گذاری خارجی میزان سرمایه غیرنقدی درج می‌شود.

برای ورود ماشین‌آلات و تجهیزات و نظایر آن در چارچوب مجوز، سرمایه‌گذار خارجی باید نسبت به ثبت سفارش ورود اقلام مربوط در وزارت بازرگانی (که فرمهای ثبت سفارش خارجی مربوط را پیشتر به تأیید سازمان سرمایه‌گذاری رسانده است) مطابق با فهرست تصویب شده توسط هیئت سرمایه‌گذاری اقدام کند. فرآیند ثبت سفارش ورود اقلام یاد شده در وزارت بازرگانی آورده شده است.

۴-۷. ثبت سفارش

- هدف از اجرای روش: واردکنندگان، تجار، کارخانه‌های تولیدی و صنعتی برای واردات تمامی کالاهای مجاز.
- خدمت گیرندگان: تمامی واردکنندگان، تجار و کارخانه‌های تولیدی و صنعتی که قصد واردات کالا دارند.
- مشخصات عوامل و متصدیان.
- مدارک لازم:
  - اصل پروفروما و فرمهای ثبت سفارش در هفت برگ،
  - کارت بازرگانی با فرم و شماره عضویت معاونت در بازرگانی،
  - اظهارنامه‌های صادراتی و در صورت نیاز مجوزهای لازم از اداره‌ها و سازمانهای مربوط با توجه به نوع کالا،
  - اصل فیش بانکی کارمزد (شماره حساب ۲۰۱۴۷۸۳۰ نزد تمامی شعب بانک تجارت به مبلغ ۰/۰۵ درصد ارزش کالا،
  - ارائه این مدارک به سازمان بازرگانی،
  - فرمهای مربوط،
- فهرست و شرح مراحل انجام روش:
  - ارائه مدارک یادشده در بند (ه) به کارشناس مربوط،
  - بررسی نهایی کارشناس ذی‌ربط،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- امضای رئیس اداره بازرگانی خارجی،
- تصویربرداری مدارک برای بایگانی،
- ارسال یک نسخه از فرم به وزارتخانه،
- تحویل ثبت سفارش به مراجعه کننده.

- تصویر قوانین و مقررات مصوبات بخشنامه‌ها،
- مدت زمان شروع تا خاتمه اجرای روش.

۴. نمودار گردش کار

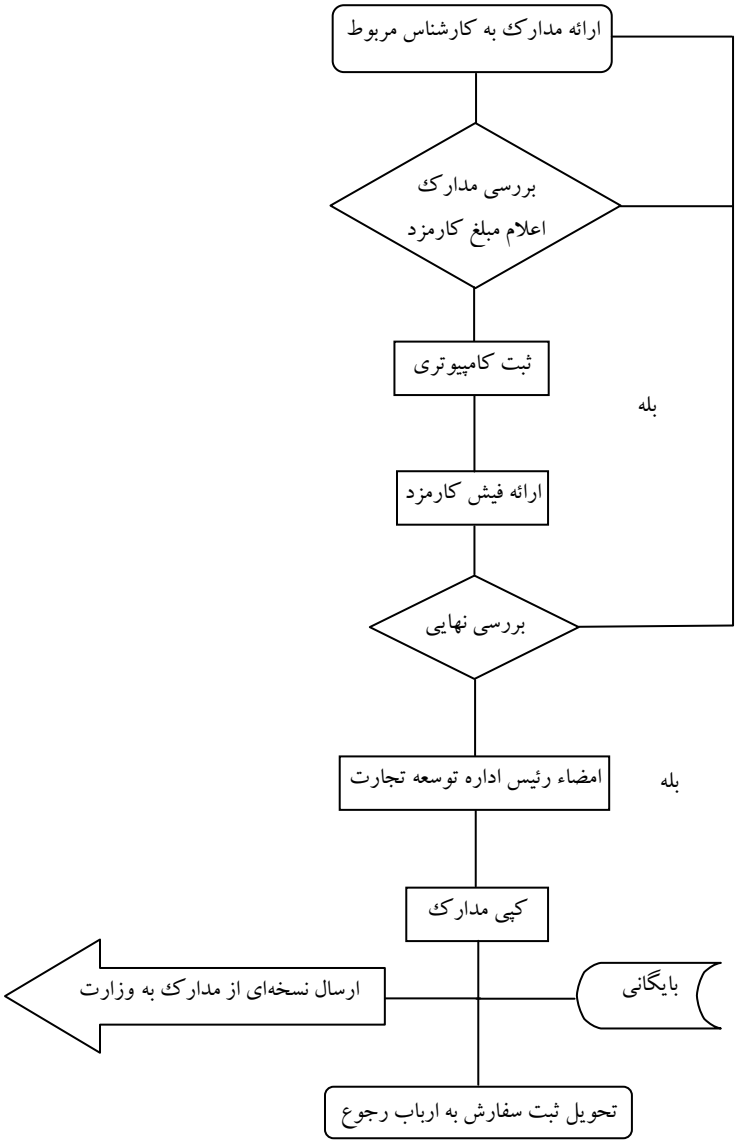

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

پس از مرحله ثبت سفارش، سرمایه‌گذار با مراجعه به سازمان سرمایه‌گذاری و ارائه فرمهای ثبت سفارش برای ترخیص سرمایه وارد شده به گمرک ذی‌ربط معرفی می‌شود. ثبت ماشین‌آلات و تجهیزات وارد شده به‌عنوان سرمایه خارجی، منوط به ارائه پروانه گمرکی به سازمان سرمایه‌گذاری است که در این مورد سازمان سرمایه‌گذاری ارزش آنها را مطابق با ارزشیابی گمرک ذی‌ربط به عنوان سرمایه خارجی در دفاتر خود ثبت و به سرمایه‌گذار خارجی ابلاغ می‌کند.

۵-۷. حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علایم تجاری و خدمات تخصصی

در مورد ورود سرمایه نقدی به صورت موارد یادشده، متقاضی سرمایه‌گذاری خارجی باید قرارداد دانش فنی مربوط یا پیش نویس قرارداد را به هنگام ارائه درخواست سرمایه‌گذاری به سازمان سرمایه‌گذاری تسلیم کند. سازمان سرمایه‌گذاری پس از بررسی قرارداد و نظرخواهی از وزارتخانه های ذی‌ربط موضوع را در هیئت سرمایه‌گذاری خارجی مطرح و پس از تأیید هیئت، مجاز بودن سرمایه‌گذاری اعلام و درج می‌شود.

بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر که دانش فنی و سایر موارد مربوط، در آن به کار گرفته می‌شود باید مراتب ایفای تعهدات قراردادی سرمایه‌گذاری خارجی را به سازمان سرمایه‌گذاری گزارش کند و پس از بررسی گزارش ایفای تعهدات یادشده در هیئت سرمایه‌گذاری خارجی وجوه تأیید شده به‌عنوان سرمایه خارجی ثبت و تحت پوشش قانون قرار می‌گیرد. در این مورد نیز موضوع ثبت سرمایه خارجی به سرمایه‌گذار خارجی ابلاغ می‌شود.

۸. درخواست تغییر نوع و میزان سرمایه‌گذاری

چنانچه سرمایه‌گذار خارجی پس از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری تصمیم بگیرد که نوع سرمایه خود و مقدار آن را تغییر دهد باید این موضوع را با ذکر دلایل به سازمان سرمایه‌گذاری اعلام کند تا پس از بررسیهای لازم و طرح موضوع در هیئت سرمایه‌گذاری اقدام شود. بدیهی است که فقط سرمایه‌هایی که در چارچوب مجوز سرمایه‌گذاری وارد کشور می‌شود و در طرح مربوط به آن به کار گرفته می‌شود تحت حمایت قانون خواهد بود.

۹. خروج اصل و عایدات سرمایه خارجی

انتقال سرمایه، سود و عایدات حاصل از افزایش ارزش سرمایه خارجی با ارائه درخواست به سازمان سرمایه‌گذاری که مستند به گزارش یکی از مؤسسه‌های حسابرسی عضو جامعه حسابرسان رسمی ایران است، انجام می‌گیرد. شیوه انتقال اصل سرمایه، سود و عایدات سرمایه‌ای در مجوز سرمایه‌گذاری درج می‌شود که می‌تواند به صورت خرید ارز از نظام بانکی یا صادرات سایر کالاهای مجاز انجام گیرد. تعیین یک یا ترکیبی از روشهای یادشده بستگی به ماهیت طرح

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

سرمایه‌گذاری، مقررات مندرج در قانون و آیین‌نامه و درخواست متقاضی سرمایه‌گذاری دارد که هیئت سرمایه‌گذاری خارجی انجام می‌دهند.

۱۰. واگذاری سرمایه خارجی

سرمایه‌گذار خارجی می‌تواند تمام یا بخشی از سرمایه خارجی وارد شده خود را به سرمایه‌گذار خارجی دیگر منتقل کند. البته این انتقال بر اساس ارائه درخواست به سازمان سرمایه‌گذاری و موافقت هیئت سرمایه‌گذاری خارجی و وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

۱۱. ورود مدیران و کارشناسان و سایر اعضای شرکت سرمایه‌گذار خارجی به کشور

با توجه به اینکه در آیین‌نامه اجرایی قانون برای صدور روادید ورود، اجازه اقامت و صدور پروانه کار برای سرمایه‌گذاران، مدیران، کارشناسان خارجی و بستگان درجه یک آنها تسهیلاتی فراهم شده است، در چنین مواردی بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر (شرکت مشترک) باید مراتب درخواست خود را به سازمان سرمایه‌گذاری اعلام کند تا با هماهنگی‌های لازم با ارگانهای ذی‌ربط اقدام شود.

مراتب یادشده خلاصه‌ای از اقدامات پس از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری است که باید توسط سرمایه‌گذار خارجی انجام گیرد. ماهیت سرمایه‌گذاری خارجی همچنین قوانین و مقررات ایجاب می‌کنند که سرمایه‌گذاری خارجی برای رفع مشکلات احتمالی خود به سازمان سرمایه‌گذاری که تنها متولی امور سرمایه‌گذاری خارجی در کشور است مراجعه کرده و این سازمان را در جریان فعالیتهای خود قرار دهد تا با داشتن اطلاعات کافی، این سازمان بتواند پوشش‌های حمایتی قانون نسبت به سرمایه‌گذاری خارجی را به طور کامل تحقق بخشد.

۱۲. فرآیند پرداخت جوایز صادراتی و یارانه

- هدف از اجرای روش: تشویق صادرکنندگان برای صادرات بیشتر و افزایش تعداد بازارهای هدف و تنوع کالاهای صادراتی است.
- خدمت گیرندگان: تمامی صادرکنندگان کالا به خارج از کشور.
- مشخصات عوامل و متصدیان: رئیس اداره توسعه صادرات.
- مدارک لازم:
  - تصویر کارت بازرگانی،
  - اصل اظهارنامه‌های صادراتی ممهور به مهر خروجی گمرک،
  - بارنامه‌های حمل،

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

- فرمهای مربوط: فرم شماره (۱)، فرم شماره (۲) قسمت دوم، فرم شماره (۲) قسمت سوم، فرم کالاهای صادر شده.

- فهرست و شرح مراحل انجام روش:
  - ارائه مدارک به کارشناس مربوط،
  - بررسی مدارک و محاسبه قیمت پایه،
  - امضای کارشناس مربوط و ارجاع به امور مالی،
  - بررسی کارشناسی مالی و صدور چک،
  - اخذ رسید و تحویل چک،
  - ارسال تصویری از مدارک به وزاتخانه،
  - تصویر قوانین و مقررات مصوبات بخشنامه‌ها،
  - مدت زمان شروع تا خاتمه اجرای روش.

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

نمودار ۵. گردش کار

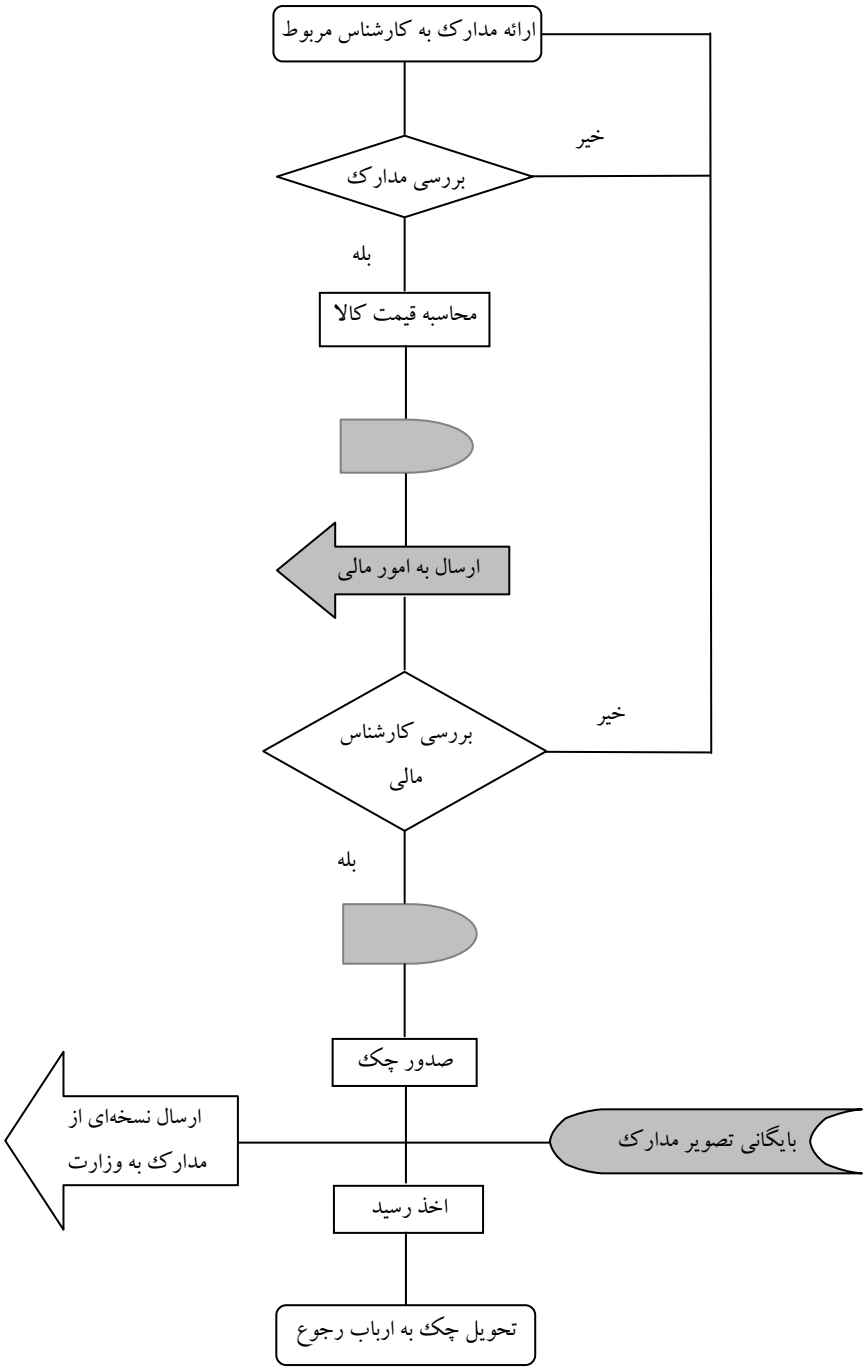

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

منابع

الف) فارسی

امور اداری سازمان همدان (۱۳۸۳)، فلوچارت فرآیند انجام کار، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان.

رحیمی‌فر، مهری(۱۳۸۱)، "بررسی عملکرد سرمایه‌گذاری خارجی در ایران طی سالهای ۱۳۳۵-۱۳۸۱"، *مجله اقتصادی*، دوره دوم، سال دوم، شماره ۱۵ و ۱۶، دی و بهمن.

سازمان برنامه و بودجه، *ماده واحده و تبصره‌های قانون بودجه ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴*، انتشارات جمال‌الحق.

سازمان صنایع و معادن استان همدان (۱۳۸۳)، *کتابچه راهنمای ارباب رجوع سازمان صنایع و معادن استان همدان*.

سازمان مدیریت و برنامه ریزی (۱۳۸۳)، *قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور*. آبان.

قانون و آیین‌نامه اجرایی مربوط به تشویق و حمایت سرمایه گذار خارجی مصوب سال ۱۳۸۱ هئیت وزیران.

معاونت امور اقتصادی(۱۳۷۴)، *سرمایه‌های فیزیکی خارجی و روشهای جذب آن*، چاپ اول، بهار.

معاونت تجارت خارجی (۱۳۸۳)، فلوچارت فرآیند انجام کار، سازمان بازرگانی استان همدان.

ب) سایت

سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران http://www.investiniran.ir

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]

[Downloaded from ejip.ir on 2024-04-19]